

QUÈ I COM AVALUAR

Seleccionar criteris i indicadors d'avaluació

Fer un tractament integrat de llengua i continguts no implica afegir elements del currículum de l'àmbit lingüístic a la nostra matèria, sinó **identificar els elements lingüístics** que formen part del currículum del nostre àmbit curricular. “No es tracta d'afegir llengua, sinó de fer emergir components lingüístics que ja hi són i fer-los explícits” (J. Domènech-Casal, 2021).

Són components que cal avaluar en context, de manera integrada amb la resta de **sabers** (*coneixements, destreses, valors i actituds propis d'una àrea, matèria o àmbit i que són necessaris per a l'assoliment de les competències específiques*¹), per valorar si s'han assolit els objectius d'aprenentatge que ens marquem a partir de les competències: quan demanem als alumnes que facin una explicació científica, que hi incorporin termes del vocabulari acadèmic relacionat amb el tema o que formulin una pregunta, estem fent una demanda lingüística, en la qual el llenguatge és a la vegada eina i objectiu d'aprenentatge. I, com a objectiu, cal avaluar-ne l'assoliment, que portarà l'alumne a desenvolupar la competència clau en comunicació lingüística i els elements de llengua presents en les competències específiques de la matèria.

Com podem seleccionar els components de llengua que avaluarem?

En la programació d'una seqüència didàctica, el primer pas sempre és establir quines competències es volen desenvolupar i concretar-les en els **objectius d'aprenentatge**: què esperem que l'alumnat aprengui, amb l'ajut de les activitats que farà al llarg de les sessions que hi dedicarem i de la reflexió metacognitiva que provocarem en determinats moments de la seqüència. La finalitat de l'avaluació —i la regulació que porta associada— és valorar si s'han assolit aquests objectius d'aprenentatge i, si no és el cas, què cal fer per assolir-los.

I, si tenim en compte que el currículum conté explícitament elements de caire comunicatiu i que l'encàrrec de feina n'implica d'altres, es fa evident que hem d'identificar-los i decidir quins d'aquests elements haurem d'avaluar. Amb aquesta finalitat, és important diferenciar:

- **El llenguatge DE l'aprenentatge**: els elements lingüístics associats a l'objectiu didàctic de la tasca (què cal avaluar). *Per exemple: estructura argumentativa, vocabulari sobre la nutrició...*

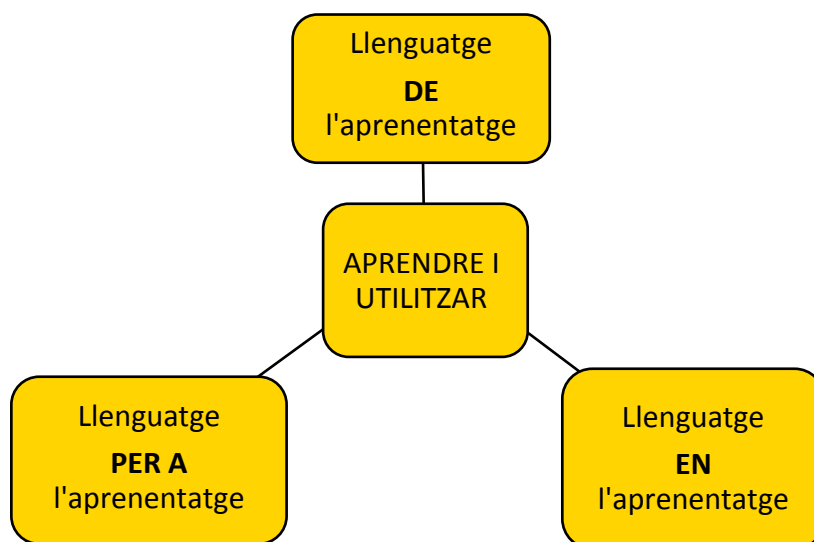
¹ [Decret 175/2022](#), de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica.

- **El llenguatge PER A l'aprenentatge:** les necessitats lingüístiques associades a l'encàrrec; és el llenguatge com a eina per assolir l'objectiu. Són elements que hem de preveure, però que no ens plantejem com a objectiu a aprendre
 - o perquè és un coneixement que ja s'ha après anteriorment (que cal verificar si ja s'ha assolit de manera satisfactòria o si cal reforçar)
 - o o bé perquè, en la gradació d'objectius, ens el plantejem per a més endavant (i, per tant, haurem de preveure quines bastides de suport caldrà proporcionar perquè no suposin un obstacle en aquest punt).

Per exemple: l'alumnat ja sap interpretar la piràmide dels aliments, perquè és un organitzador gràfic treballat amb anterioritat.

- **El llenguatge EN l'aprenentatge:** aquells elements lingüístics que no havíem previst i que poden sorgir al llarg de l'activitat, en forma de necessitats (llenguatge com a eina) o d'**oportunitats** d'aprenentatge. En aquest darrer cas, haurem de valorar si, per la seva rellevància en l'assoliment de la competència clau en comunicació lingüística, els incorporem als objectius i, en conseqüència, els avaluem.

Per exemple: alguns alumnes no saben què és i com s'escriu un correu electrònic i, per tant, ens cal introduir aquest gènere perquè puguin completar l'encàrrec de feina.

Font: Coyle, D.; Hood, P.; Marsh, D. (2010).

La concreció dels criteris d'avaluació

És important diferenciar entre objectius d'aprenentatge i criteris d'avaluació. L'**objectiu d'aprenentatge és el que l'alumne ha d'aprendre**. Tenint en compte que el nostre currículum és competencial, aquest aprenentatge ha de ser funcional; per tant, redactarem l'objectiu amb una primera part de l'enunciat el·líptica però fonamental: *L'objectiu és que l'alumne/a sigui capaç de... (verb en infinitiu)*.

D'acord amb el currículum vigent, l'estructura per redactar un objectiu és:
capacitat + saber + finalitat

o dit d'una altra manera:
verb d'acció + contingut + aplicació

La formulació d'aquest redactat, en molts dels objectius d'aprenentatge, implicarà una habilitat de caire lingüístic: justificar, comunicar oralment, descriure, utilitzar el vocabulari específic...

Per formular els criteris d'avaluació no n'hi ha prou amb reproduir l'enunciat de l'objectiu.

Un **criteri d'avaluació** és una norma, moltes vegades implícita, a la qual el professorat es refereix per dir que un estudiant ha comprès un concepte, s'explica bé com cal, manté amb els altres relacions interpersonals, és crític, etc. (Sanmartí, 2019).

Podríem pensar en el criteri com **allò en què ens haurem de fixar (tant alumne com docent) per saber si s'ha assolit l'objectiu d'aprenentatge**; per tant, ha de ser observable. Per això, a l'hora de formular el criteri, hem de remetre'ns a la **tasca de l'alumne que valorarem** (i que, habitualment, serà un producte comunicatiu), i descriure'l d'una manera tan concreta com sigui possible en relació amb el que esperem del producte.

Per exemple, i en relació amb la [CCL1](#):

OBJECTIU D'APRENENTATGE E (aprendrem a...)	TASCA AVALUABLE (demostrarem què hem après fent...)	CRITERIS D'AVALUACIÓ (la tasca estarà bé si...)
Argumentar de manera científica la importància per a la	Correu electrònic proposant un	He identificat la conducta de risc de l'amic i les mesures que cal prendre.

salut d'una alimentació equilibrada i saludable	menú saludable a un amic amb trastorns de nutrició i justificant per què li recomanem	He aplicat la piràmide dels aliments a l'elaboració del menú.
		He defensat la recomanació de canviar d'estil d'alimentació basant-me en el que he après sobre la funció de nutrició i seguint l'estructura del text argumentatiu.
		He seguit les parts del correu electrònic per fer l'escrit.

És important que el producte a partir del qual avaluarem sigui coherent amb l'objectiu. Per això és important:

- Fixar-nos en els **verbs** que hem utilitzat per redactar l'objectiu.
- Verificar que la **tasca avaluable** permetrà comprovar si s'ha assolit (evidència d'aprenentatge).
- I, fetes aquestes comprovacions, **formular el criteri fent referència expressa al producte** o tasca avaluable en què es comprovarà l'assoliment de l'objectiu.

Per tal d'integrar l'avaluació de llengua i continguts, és important assegurar-nos que el producte o tasca avaluable tingui un component lingüístic ben definit; en el cas de l'exemple, és fàcil elaborar un indicador referit al text argumentatiu, perquè argumentar forma part de l'objectiu i perquè es demana que el grup d'alumnes escriguin un correu que contingui una argumentació. Si només haguéssim demanat l'elaboració d'un menú, el producte només ens demostraria si el grup ha estat capaç d'aplicar la piràmide dels aliments a un text instructiu, però no podríem saber si poden transferir aquests coneixements per argumentar una proposta saludable.

Finalment, els **indicadors d'assoliment** s'han d'elaborar tenint present que cada alumne assolirà un grau diferent de competència, de la mateixa manera que no tots els professionals són igual de competents en l'exercici d'una mateixa professió. Per això graduem el criteri d'avaluació a partir del grau d'ajuda que necessita l'alumne, el grau de complexitat cognitiva que se n'espera i el nivell de qualitat.

En l'exemple anterior, la graduació en indicadors podria ser la que es desplega en la rúbrica següent:

CRITERI	INDICADORS D'ASSOLIMENT		
	AE	AN	AS
Ha defensat la recomanació de canviar d'estil d'alimentació basant-se en el que sap sobre la funció de nutrició i seguint l'estructura del text argumentatiu dins d'un correu electrònic per fer una recomanació a un amic	Estructura el text a la manera d'una argumentació científica i l'orienta a convèncer el destinatari	Aplica l'estructura de l'argumentació sense orientar el text a convèncer	Aplica l'estructura del text argumentatiu amb ajuda
	Recolza els arguments en les idees clau sobre la nutrició	Aporta idees clau sobre la nutrició sense relacionar-les amb els arguments	Aporta algunes idees sobre la nutrició amb ajuda
	Fa ús del vocabulari adient del tema i hi introdueix elements personalitzats que enriqueixen el text	Fa ús del vocabulari específic del tema de manera autònoma	Incorpora, amb ajuda, vocabulari específic del tema
	Incorpora l'argumentació en favor d'un canvi de dieta dins del format d'un correu electrònic personalitzat	Incorpora l'argumentació dins del format d'un correu electrònic i hauria d'adequar el registre per fer-lo més personalitzat	Necessita ajuda per adequar el text al format de correu electrònic

Compartir o consensuar objectius, criteris i indicadors amb l'alumnat

Per tal de garantir que l'avaluació tingui un caire formatiu i que l'alumne sigui el protagonista actiu del seu aprenentatge, hem de compartir els objectius d'aprenentatge i l'encàrrec de feina amb tot el grup i assegurar-nos que se'ls apropien. També hem de compartir els criteris i indicadors d'avaluació, perquè seran la guia que permetrà a l'alumnat saber què n'esperem i en quin grau.

Tot plegat s'ha de fer en un llenguatge entenedor per a tot l'alumnat i aplicant activitats i dinàmiques d'aula per facilitar-ne la comprensió i verificar-la. Ara bé, no necessàriament ha de ser una activitat prèvia a l'inici de la seqüència didàctica ni els ha de proporcionar el docent de manera unidireccional. Al contrari, és molt més efectiu elaborar els criteris i els indicadors d'avaluació amb el grup de manera consensuada en el marc d'una activitat o a través de l'anàlisi de models. Així garantirem que es formulen en un llenguatge proper a l'alumne i que serveixen per orientar la tasca.

Per consensuar els criteris d'avaluació amb l'alumnat, cal començar fent-los observar com ho fa el docent (modelatge) o un alumne expert. De la mateixa manera, es poden consensuar els indicadors d'avaluació a partir de l'anàlisi d'un

model ben fet, que mostri com ho volem, o un que tingui marge de millora, i s'hi puguin detectar les mancances.

A l'hora d'elaborar un producte comunicatiu, acordar quins són els criteris i els indicadors d'avaluació orienta l'alumne en l'elaboració de textos, orals o escrits, de gèneres acadèmics que solen ser difícils d'abordar quan no s'és un especialista en la matèria. I, d'altra banda, afegeix una dimensió interessant a l'avaluació: permet que l'alumne desenvolupi una veu com a membre de la comunitat acadèmica, perquè no sols forma part d'una comunitat d'aprenents sinó també d'avaluadors.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA

Us convidem a llegir aquests títols de referència per ampliar la informació:

- COYLE, D.; HOOD, P.; MARSH, D. (2010). *CLIL. Content and Language Integrated Learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- DOMÈNECH-CASAL, J. (en preparació, 2022). *Mueve la lengua, que el cerebro te seguirá. 75 acciones lingüísticas para enseñar a pensar ciencias*. Barcelona: Graó.
- GARDNER, M. (2019). [*The Benefits of Sharing Our Planning With Students*](#). Edutopia. [Consulta: 25/03/2022]
- LLINARES, A.; MORTON, T.; WHITTAKER, R. (2012). *The Roles of Language in CLIL*. New York: Cambridge University Press.
- NANNI, A.; HALE, C. C. (2020). "Academic Culture as Content: Self-Assessment in the CLIL Classroom". A: Leontjev, D.; deBoer, M. (eds.) *Assessment and Learning in Content and Language Integrated Learning (CLIL) Classrooms*. Nova York: Springer Publishing.
- SANMARTÍ PUIG, N. (2019). *Avaluar i aprendre: un únic procés*. Barcelona: Octaedro.
- VESLIN, J. (1988). "Quel textes scientifiques espère-t-on voir les élèves écrire?". *Aster*, 6, 91-127.